

Barcelona 11 de Juliol de 1924

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVII Número 2366 15 cèntims - Atrassats, 30

ELS DÉUS ENFADATS

—Senyor Neptú, . . . m'envien demanant-vos aigua, que no poden regar.
—No són tan *castizos* en aquell país? Doncs que reguin amb *manzanilla!*

ESTUDI FOTOGRAFIC CASAS

Galeria Foto - escenogràfica
Nou procediment d'il·luminació
per a arcs voltàics

Zurbano, 3 (Plaça Relat)
BARCELONA

BAÇAR DE "LA UNIÓ"

OBJECTES PER A
Escriptori

Unió, 3

BARCELONA

LA NOVEL·LA ESTRANGERA

PUBLICACIÓ QUINZENAL

ES VEN PER TOT ARREU

Preu:

50 cts.

SU PESO aumentará rápidamente tomando

Arrenolecitina

Reconstituyente granulado

Vigoriza, da vida y bienestar

Venta en centros de específicos y farmacias

DEPOSITO: Conde del Asalto n.º 68, Farmacia

ANTONI LOPEZ

— IMPRESSOR —

Treballs comercials de totes
classes : Revistes : Catàlegs
Edicions especials de luxe
Talonaris : Factures, etc., etc.

Olm, 8 : Telèfon 4115

BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

La Vall d'Aran

Profitem una frase històrica, Què era abans La Vall d'Aran? Res. Què és ara? Tot. Això és aparentment veritat, però després de les consideracions que farem, es veurà que no és més que una frase, i que pot ésser invertida. Abans a La Vall d'Aran no hi anava ningú, no la coneixia ningú, no l'estudiava ningú. Els alemanys acostumen a dir, en alemany: Això són coses que semblen d'Espanya, com si diguéssim de la lluna. Doncs per a nosaltres, les coses de La Vall d'Aran, tenien el mateix valor que les coses d'Espanya per als alemanys i que les de la lluna per al reste dels mortals. Venir de La Vall d'Aran, equivalia a caure de la lluna.

I de La Vall d'Aran sempre es venia. Semblaven unes valls amb rebot, unes valls sense força per a aguantar an els seus fills i per a tornar com una paret una pilota, tots els que hi anaven. Ara, almenys aquest estiu, es posarà de moda l'anar-hi. Tots voldran conèixer el recó misteriós que des dels temps d'En Jaume I no havia rebut cap reial visita, complint-se, una vegada més, la doctrina de que a l'Aran no hi anava ningú, ni rei ni vassall. Tots desitjaren fruit les delícies de la nova Suïssa, de la Suïssa número vint o número trenta, car nosaltres a cada encontrada amb quatre muntanyes, quatre pins i dos reguerols en diem Suïssa. Seran un parell de mesos de descobriment de La Vall d'Aran. Després vindrà l'hivern, amb l'hivern la neu, amb la neu la comunicació, amb la comunicació l'aïllament, i amb l'aïllament l'oblit, i els aranesos, es tornaran a recloure en la seva closca de muntanyes blanques, plens de llealtat i de monarquisme.

Hem dit que la frase de que La Vall d'Aran que abans no era res i ara ho és tot era veritat solament en apariència. Ara ho és tot, perquè tota Espanya parla d'ella, i tots els diaris publiquen telègrams de Viella, i tots els setmanaris il·lustrats portaran els seus pobles i les seves muntanyes. La Vall d'Aran, ja no serà res més que un tros de Pirineu, amb camins, ponts i foradades. Era una llegenda i ara serà una rea-

litat d'obres públiques. Era un misteri i es convertirà en un nom geogràfic més. Era lo inconegut i avui, després de La Vall de Josafat, és la vall de més anomenada. Era un lloc de tornada i ara ho serà d'anada. I d'aquesta manera, lo que guanyarà en carreteres ho perdrà en fama, i essent folklore i poesia, es constituirà en geografia política:

Com el comte Arnau tenia l'ànima a la mercè d'una cançó, La Vall d'Aran la tenia a la mercè d'una frase. Ja d'ella es podrà baixar amb sossegada normalitat, i venir de La Vall d'Aran serà com venir del Vallès o del Pla. Guanyarà comoditat i perdrà fama. Després d'ésser Vall Don Quixot, serà Vall Sancho Pança.

PARADOX

Jocs estivals

Un periòdic ha tingut la pensada de fer una enquesta per a averiguar quí és el príncep de la poesia catalana, de la crònica, de la novel·la, etc. En Carner ha aconseguit tots els sufragis per al principat de la poesia. En López Picó cap. I n'obstant En López Picó és un gran poeta que hauria d'haver tingut alguns sufragis.

—Es que En López Picó—digué un poeta jove, discutint aquestes coses—no és un príncep; és un infant.

Vacances

El nostre Alomar, té, ara que viu en la illa de la calma, el dalit dels viatges. A cada estiu, viatge. Però no un viatge per la illa o per la península, sinó per l'estranger, pels pobles que ja ell se'ls sap de memòria, ciutat per ciutat, carrer per carrer, monument per monument, record històric per record històric. Nosaltres, cercaríem paisatges o diversions. Doncs ell busca història i literatura. No fa places, com els viatjants de comerç; fa articles.

Fa dos anys va recórrer Itàlia, i encara duren els articles. Ara se'n va cap a Grècia i Constantinobla. Després del Renaixement, Atenes i Bizanci. Dintre de dos anys, l'Alomar encara farà articles sobre Atenes.

Quan tornà d'Itàlia li preguntàrem:

—Què és lo que més us ha impressionat?

I l'Alomar, sense titubeig, respongué:

—El Vesubi!

Allò no era un article, sinó un *susto*. No era un record històric, sinó una tempestat que venia de sota

Un ball de gralles

terra, i davant dels trons i llamps subterranis es fonien la tradició municipalista, i el Dante, i la Roma papal i la Florència dels Medicis.

A Grècia i a Turquia no hi han volcans, i la més gran impressió serà literària. Que bé sonarà el lirisme de l'Alomar, erudit i retòric. Hi sortirà tot. I En Rusiñol, tornarà a dir:

—Aquest Alomar jo no sé perquè espera a fer aquests articles quan viatja, perquè els podria escriure sense moure's de casa. Amb quatre llibres és capaç de donar la volta al món.

El teatre està perdut

A la Rambla i en alguns cafès i bars concorreguts per còmics, empresaris i demés gent nocturna, es comenta la propera temporada teatral a Barcelona.

Uns diuen que anirà tan bé, que haurà arribat *el temps dels bròquils*, que es guanyaran tants quartos. Altres diuen que se'n guanyaran, però no tants com es pensen.

El fet és que, segons sembla, hi hauran obres, còmics, i empresaris. Només mancarà públic. I llavors prén part en la conversa un actor de veritable gràcia, que llueix, ademés d'unes quantes joies, una calva incipient, i diu.

—Però, home, com ha d'anar bé el teatre, si per a constituir una empresa es reuneix una societat per accions... i aquesta societat no fa més que males accions?

El Príncep del Teatre

El Dia Gráfico ha obert una enquesta entre alguns intel·lectuals per a anomenar prínceps de la crònica, del conte, de la novel·la, de la poesia...

Han sonat els noms de Joaquim Ruyra, Prudenci Bertrana, Víctor Català, Josep Pla, Josep Carner.

Però no s'ha parlat per res del príncep del teatre, havent-se parlat del de la crònica, el de la novel·la, el del conte, el de la poesia. Per què? Perquè, segurament, avui com avui, retirats en Guimerà, En Rusiñol i l'Iglesias, el teatre català no existeix.

Enric Giménez de Castro

Encara la nova d'una altra mort, que sentim profundament: la del senyor Enric Giménez de Castro, catedràtic que sigué de matemàtiques a l'Institut des de l'any 1873.

Començà a exercir la càtedra a l'Institut provincial, instal·lat, en temps de la República, en l'edifici que sigué seminari i que avui ocupen els magatzems de *El Siglo*. Fins a 1918, en que sigué jubilat, comptava amb quaranta nou anys dedicats a l'ensenyança.

Pocs n'hi han com ell! Descansi en pau!

Aquesta és una sala blanca, més llarga que ampla. Aquesta sala té, a un costat, una petita porta, emmarcada en ocre, que s'obra a l'escala de graons desiguals i barana de fusta, i a l'altre costat, davant d'aquesta porta, quatre finestres, també emmarcades d'ocre, que miren al carrer: un carrer estret, costarut i tortuós. El sostre d'aquesta sala està ratllat per unes vigues enormes i disformes, negres algunes, blaves les altres. D'aquestes vigues en pengen, com aranyes, unes bombetes elèctriques. Estarien més en caràcter uns quinqués de lira, però la civilització, que no respecta ni aquest pudent recó de muntanya, ha substituït els simpàtics quinqués de petroli per vulgaríssimes ampolles elèctriques.

En aquesta sala blanca i ocre, hi han unes cadires de boga, arrambades a la paret, un catafalc per als musics. Perquè en aquesta sala, com avui és vigília de festa, s'hi celebra aquesta nit un ball de gralles. Com ja són les nou ha pujat un home i ha encès els llums, ha donat una ullada a les cadires, per si estaven en ordre. An aquest home l'acompanyaven els musics que són sis o set. Aquests musics van vestits de negre, amb una americana de forma antiquada que se la ceyeixen als flancs, uns pantalons que se'ls hi arruguen sobre les fermes sabates rosses, una camisa blanca, encatronada, una gorra negra de curta visera. D'on venen aquests musics? Venen dels pobles dels environs, amb la seva gralla sota el braç, i se n'entornaran quan sigui la nit alta, sota la trèmola claror de les estrelles. Pel camí encendran un cigar, riuran, comentaran amb certa malícia el ball.

Aquests musics s'han enfilat al catafalc, han desenfundat els instruments, s'han assegut. I ha anat entrant la gent: aquelles velles de poble que totes semblen empeltades de bruixa; aquells minyons que fan renegar de Déu quan se pensa que Déu ha fet l'home a la seva imatge; aquelles Venus rústegues, de mans roges, enormes i aspres, i aspre cabell. Les Venus a que ens referim van vestides de Carnestoltes i fan pudor de suor i de carn poc banyada. Com els selvatges, senten predilecció pels colors violents i van vestides de vermell, de groc, de blau, de verd.

Quan el só de les gralles, agut fins a lo que no es pot dir, ompla la sala d'escàndol, de crits, de gemecs, de xiscles i d'altres excessos, els homes i dones s'agafen en una abraçada d'una delicadesa molt sospitosa, i, al só de la musica, o de lo que sia, salten, volten, troten, amb un afany i una bona fe admirables.

A les dotze de la nit balladors i musics suen com a dimonis. Llavors tèmen fer-ne un grà massa, consideren que ja han suat prou i abandonen la sala blanca i ocre.

Un moment torben els carrers els crits i rialles d'aquestes velles, d'aquestes Venus llastimoses, d'aquests minyons tan semblants a l'home. Després el silenci cau novament sobre el poble adormit.

LLUÍS CAPDEVILA

LA SEQUEDAT

—Es clar que no hi ha aigua. Si tota ens la bevem convertida en horxata!

ENCARA MÉS DE LA BROMA

Dèiem ahir que la broma no s'acabava pas en aquest món, com asseguraven alguns cascarràbies que ens volen mal. I fins sospitàvem—i no ho dèiem perquè ja ens semblava massa—que en l'altre món passava igual: que tampoc s'hi acabava la broma.

Això ho seguim sostenint amb aquell *arrojo*—aquell, precisament, i no cap altre—que ens caracteritza. I ho sostindrem avui, i demà, i demà passat, i tant com es vulgui.

Quan us diuen que s'acaba l'alegria és que us volen amargar la vida, que ja de per sí no és massa dolça, és que us volen pendre el pèl, si és que no us l'han pres abans, és que el món està ple de gent dolenta que vol mal a la demés gent. I la demés gent som nosaltres.

Nosaltres tenim poderoses raons—això és estil parlamentari—poderosíssimes raons, per a creure en l'alegria d'aquest món... i de l'altre. Vostès creuen que si no hi hagués alegria existiria un senyor tan divertit com el senyor Mussolini, tan amic de fer-se retratar amb lleons, ministres i altres bestioles, tan amic de disfressar-se i de pronunciar discursos? No! De cap manera! Un producte com el senyor Mussolini no pot produir-lo més que un medi alegre.

Ara mateix hem vist els retrats d'unes noies en una gran revista nordamericana, que també fan broma. I per a fer-ne usen unes mitges curtes, o mitjons, fins a la pantorrilla, per a ensenyar el genoll. Per què volen ensenyar el genoll aquestes noies? Perquè s'hi han pintat amb tinta més o menys xina el rostre del promès, o del marit! Això podria ésser una moda estrofolària com tantes altres en venen del país dels dòlars. Però, no, és una moda graciosa: al caminar, amb les arrugues de la pell del genoll, la cara pintada fa l'ullet, riu, es desdibuixa, fa broma, en una paraula.

Santa paraula!

INNOCENCIA

—No dius que et poses les ulleres per a veure-ho tot més gros? Doncs posa-te-les quan tallis el tortell!

Gandulejar

Suara que ja no gastem boira manufacturada amb tota cura a l'Anglaterra i finida, en les acerres i també a les sabates, l'existència del fang vanitós que cavalca damunt les turbulentes vies ciutadanes; suara, aparent bonança, que els automòbils ja no tenen la lluentor del presumit que deixa la porta de càl cirabotes, el lector tindrà la bondat, si la ocasió és oportuna, d'encarar-se gens temorenc amb l'home que afalaga la vida servant l'esquena dreta, aquest motiu ornamental de ciutats grans reclòs en un mot prosaic de cap a cap i molt convincent onsevulga que vagis: el gandul.

Jo prec a tots que, en abordar un tema tant poc ensucrat, constateu les qualitats bones i dolentes emprades per la curiosíssima i poc fecunda—malgrat males llengües—plana de la ganduleria, abnegada institució convenientment registrada en l'índex de les novelles professions pulcres de la intel·ligència.

El gandul-tipus, perfecte i mancat de la patina imitadora de totes les coses no ha estat definit abastament, ni nosaltres podem fer-ho; hom creu i diu que d'aquesta mena de gent totes les classes socials n'estan farcides, però quina badada, tanmateix. En llur major part, tots els exemples que solen desvetllar la nostra imaginació, són enfàtiques i ridícules imitacions amb poc perfeccionament: com qui diu, posant per cas exemplar la cinematografia, la poca concordança d'un film alemany reconfortat amb escenes mal tretes d'un espill nordamericà.

Volublement, sense pensar-s'hi gaire, hom vos enutjarà prodigant una munió de mots lllindants a la gandularia i quasi amb freqüència adreçats, amb mol-

XARAU

ta d'humilitat, a un tipus que gamba atlèticament arreu de ciutat, d'una exquisida correcció anglesa, colrat pel sol, que vosaltres recordeu del círcol o d'un passeig, i unànimament producte de la civilització actual. Malgrat la migrada llumanera d'oli que jo gaudeixo per a fer-vos albirar, enc que sia d'esquitllada, aquest tema orb de belles imatges, més no eixorc en quincalla de fideuer, reserveu-vos dir gandul a qui apallissa la seva pensa per a donar-se un plaer i convencê'ns que no fa res de profit en els jorns que li resten per a lluir una cabellera sense emprar tints de cap mena.

Quin mal gust el d'aquell qui ha dit del gandul una cosa gens interessant, una qualsevol cosa; qui pensí tan sols superfluament no podrà tenir vot en aquest concurs amb psicologia de llibre minso.

La valor del gandul no omplena un feix voluminós de mots escaients; però d'això a que en guardem el silenci dels que foren, hi van molts metres. Nosaltres, i qui diu si algú més, conreem una vera amistat amb un gandul de debò, no una bella falsificació, i avui un dels nostres millors amics. Aquest home, es cotitza molt alt dins el mercat del carrer; és desinteressat, bon xic filòsof i altament simpàtic; a l'alça o baixa de la borsa oberta a tots els vents ço esmentat té una valor molt raonable.

No vos mostra habituds de gent de bé, aquells que, de retop, vos fan pagar qualsevol cosa. Guspireja amb un parlament un xic agre-dolç i defuig, una sola volta, contrariar-vos amb un mot de tota vulgaritat.

Seriosament, amb una serietat màxima, devem mirar-nos l'home que ganduleja. Avui, jorns de l'extremada monotonía, afalaga fins el fons de l'ànima el tenir un amic delitosament poc amant del rosegar mots i un xic anacoreta, un amic que sap de cor l'art del ben callar.

FELIU DEDÉU

Fomentant el turisme

L'Ajuntament governatiu del que tan satisfactoriament gosa la nostra ciutat comtal, és un veritable amant del turisme. N'ha donat proves, amb aquest nou impost sobre hotels, dividint-los en tres categories. En els hotels de primer ordre cada viatger que s'hi instal·li tindrà la gran satisfacció de pagar una pesseta diària d'impost. En els de segon ordre el viatger sentirà l'íntim goig de despendre's diàriament de tres ralets en bona «calderilla» i en els de tercer ordre tindran la complaença d'abstenir-se de fumar, si són fumadors, o de qualque altre petit vici per a satisfer molt agradablement dos raets humils diaris, que per ésser diaris no són menys humils.

Segurament que el nostre digníssim Ajuntament que tan desvetllat es desvetlla per a satisfer les necessitats de la nostra cada dia més rebentada Barcelona, ha tingut un moment feliç i econòmic—més econòmic que feliç—i per casualitat aquesta vegada ha volgut ésser atent amb els turistes. Perquè, senyors,—deu

haver pensat el nostre Ajuntament digníssim, tan digníssim com Ajuntament—no està bé posar impostos sobre inquilinats o sobre subsistències que sempre recauen sobre la mateixa ciutat. I, pensant, pensant, ha atinat amb els turismes que al fi i al cap són gent de fora que quan venen a Barcelona no els ve d'aquí. No sé què badaven els Ajuntaments passats. Tant que els agradava espremer la vaca—segons sembla—i no s'havien donat compte d'aquesta mame-lla opulent? Vajal que ja és ésser badocs, ja! Ara que també pot ésser una altra cosa: De vegades es defensen les coses per llei de contrast i quasi podríem dir que és segur que els Ajuntaments passats fomentaven el turisme fent-lo exempt de tota càrrega, però l'Ajuntament nou, digníssim i governatiu, que té un concepte de gairebé tots els assumptes, molt diferent dels Ajuntaments passats, sap perfectament que les dificultats esperonen i per això ha decidit aquest impost per a fomentar el turisme. Des d'ara a les Rambles no hi cabrem.

En aquesta secció parlarem amb tota atenció dels llibres que ens enviïn

Clarors matinals, per Maria Vergé.

Ve't aquí que ens trobem davant d'un llibre de versos escrit per una dona, per una noia, cal remarcar. Els versos de dona gairebé sempre han tingut, en més o en menys, una certa pesantor d'objectivisme, cursi tanmateix.

Aquests versos de Na Maria Vergé, poetesa mallorquina nova, no tenen pas cap tara d'aquestes que hem convingut en fer avinent a la generalitat de la poesia femenina.

Clarors matinals és un llibre ple d'equilibri, d'una serena quietud normal. Els versos que en ell s'hi enclouen són la major part visions de paisatge, del paisatge de la nostra terra, vist per un temperament poètic, força sòlit i sobri.

Es un bell llibre aquest de *Clarors matinals*. La seva autora amb ell, se'ns ofereix amb una forta personalitat pròpia. Du un pròleg de Na Maria Antònia Salvá, que és una coral i comprensiva glosa de la manera de fer de la senyoreta Vergé.

Ricard Urgell

Ha mort En Ricard Urgell, que era—i no és que pretenguem descobrir-lo—un gran pintor català.

Senzill com no acostumen a ésser la majoria dels nostres artistes, no era home de capelleta, però la seva reputació tenia la seriositat dels veritables artistes, i els seus quadros havien passat les fronteres més d'una i deu vegades.

Fill del gran paisatjista Modest, En Ricard Urgell es distingí com ningú en la pintura d'interiors de teatres i *music-halls*, aconseguint fer-se'n mestre.

Descansi en pau el gran artista!

GUIA DE BARCELONA

—Veuen? Això, uns mesos enrera, eren les feres rambles! Avui són unes muntanyes russes!

ESPAÑOL

L'«Amichatis» i En Mántua han escrit i estrenat una nova comèdia, no de les proporcions d'*El fill de la Marieta*, però sí de superior qualitat. *El lladre de nines* és una obra no vulgar—i aquest és el mèrit principal—en el teatre català, tan ple de vulgaritat, quals acció i diàleg tenen un interès i una ponderació molt ben jugades. Amb dos elements de comèdia moderna, el pintoresc—primer quadro—i el còmic-sentimental—segon quadro—l'«Amichatis» i En Mántua han escrit unes escenes vives, finament gracioses, lleument sentimentals, que arriben al públic i no el perverteixen, com passa en altres obres francament còmiques o francament sentimentals, sinó que li deixen una impressió de frescor, de bon gust i de bondat.

En la interpretació senyalarem a Josep Santpere, fet el gran actor de sempre, i a una nena, qual nom ignorem, que es revelà una actriu més discreta i entonada que moltes de les que fa anys rodien pels escenaris.

BARCELONA

Amb una obra del senyor Linares Rivas ha debutat la companyia d'En Ruíz Tatay i En Martínez Tovar. Hem dit ja moltes vegades que a nosaltres no ens agrada el teatre del senyor Linares Rivas. No ens agrada, de la mateixa manera que no ens agrada l'arròs amb fesols i naps, és a dir: per una qüestió de gust, però no trobem estrany que l'arròs amb fesols i naps agradi als valencians i als que no són valencians, perquè hi ha d'haver gent per a tots els gustos.

El senyor Linares Rivas és considerat, per alguns, com el continuador de Benavente. Aquest ja ens sembla un mal precedent, ja que seguir l'escola de Benavente és apartar-se de tot ço que signifiqui veritat, interès i passió, i donar-se a ço que tan sols és ficció, habilitat més o menys manifesta, teatre de teatre. Ens havíem descuidat de dir que aquesta obra del senyor Linares Rivas és *La divina palabra*. Es tan fàcil oblidar-se del títol quan es parla d'obres del senyor Linares Rivas!

Del senyor Martínez Tovar no en podem parlar, com tampoc de la senyora Delgado Caro: esperem veure'ls en altres obres. El senyor Ruíz Tatay ens sembla un dels actors més complets i notables d'Espanya.

POLIORAMA

Hay que vivir! és una comèdia que el senyor Lluís d'Olive ha escrit sobre el pensament d'una obra estrangera. Per què no escollir una obra millor que la que li ha servit de tema per a escriure *Hay que vivir?* Per què enamorar-se de lo mediocre?

Això, naturalment, sempre és criticable. No coneixem les condicions que té per a conrear el teatre el senyor Lluís d'Olive, però amb la correcció, amb la discreció que s'adverteix en el diàleg i en la manera de *Hay que vivir!* no costa gaire endevinar que sense recórrer al teatre estranger, el senyor d'Olive podia fer cosa millor.

La interpretació molt correcta.

GOYA

Ja són, amb aquesta de *Bartolo tiene una flauta*, tres les obres (?) que en aquest començament d'estiu hem patit del senyor

Muñoz Seca. I, francament, tres obres del senyor Muñoz Seca ens semblen excessives. Amb una passariem, i encara si ens poguéssim escapar de veure-la, millor que millor.

Ara que, al senyor Muñoz Seca no se l'ha de tractar així com així, amb poc respecte i poca atenció. De cap manera! El professor Freud hi tendria molt a estudiar en el cas Muñoz Seca. I treiem a relluir el nom de Freud perquè creiem que el senyor Muñoz Seca—malgrat ésser un escriptor netament espanyol, d'un gran esperit racial—és un malalt, un pertorbat. Si no fos així no escriuria comèdies idiotes com aquesta de *Bartolo tiene una flauta* que els actors del «Goya» interpretaren amb tant amor com si es tractés d'una obra de Shakespeare.

Bob

Les eternals obres barcelonines

CINQUANTA MOSTRES

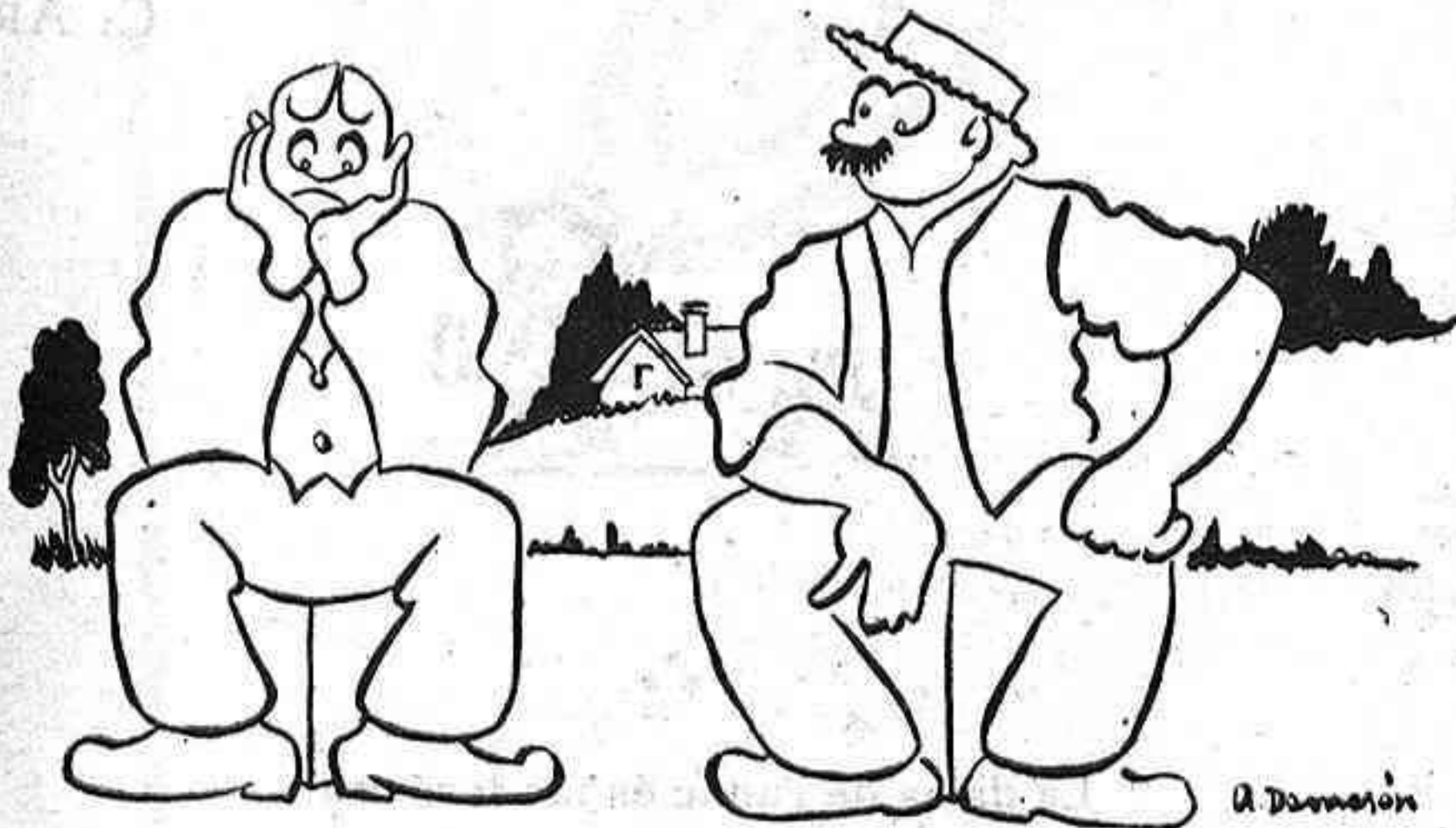
de l'activitat, diligència, perseverància, laboriositat, empenta, desprendiment, constància, energia, desinterès, paciència, esperit religiós, sentiment nacional, entusiasme polític, caràcter pràctic i bon seny de les Corporacions oficials i Entitats de tota mena i dels veïns de nostra volguda ciutat:

- 1 Monument a Pi i Margall
- 2 Estació monumental del F. C. de M. Z. A.
- 3 Hospital d'incurables.
- 4 Temple de la Sagrada Família.
- 5 Hospital de Sant Pau.
- 6 Vies B i C de la Reforma.
- 7 Urbanització de la Plaça de Catalunya.
- 8 Monument als voluntaris d'Àfrica (Plaça de Tetuán).
- 9 Mercat d'En Galvany.
- 10 Monument als catalans de la Gran Guerra (Josepets).
- 11 Gran Passeig Marítim.
- 12 Monument al Pare Gallifa (Parc de la Ciutadella).
- 13 Teatre Municipal.
- 14 Port Franc.
- 15 Monument a Granados (Bonanova).
- 16 Monument a Fortuny (Plaça Reial).
- 17 Arxiu Històric.
- 18 Mercat nou de Santa Caterina.
- 19 Enllaços dels pobles agregats (Plànol Jonsely).
- 20 Façana de Sant Agustí.
- 21 Hospital de traumàtics.
- 22 Quatre biblioteques populars.
- 23 Transformació del castell de Montjuich.
- 24 Escola Municipal de Música.
- 25 Parc del Besós.
- 26 Institut provincial.
- 27 Presó de dones.
- 28 Escala nova (de 1888) de Cà la Ciutat.
- 29 Restauració del monument a Colón.
- 30 Llatzeret d'aïllament.
- 31 Hospital d'infecciosos.
- 32 Engrandiment de l'església de Santa Agna.

«GENTE BIEN»

—Quina festa més avorrida!
—Ja ho pot ben dir! Lo pitjor és que jo no tinc, com vostè, el recurs d'anar-me'n, perquè sóc l'amo de la casa!

—El va acceptar la seva esposa la primera vegada que se li va declarar?
—No, jo sóc l'únic culpable del fet.

- 33 Clavegueres i grans col·lectores.
- 34 Enllumenat públic.
- 35 Asils nocturns.
- 36 Safaretxos públics.
- 37 Monument a Ramon Berenguer (Reforma).
- 38 Museu Oceanogràfic.
- 39 Cases barates, subvencionades per l'Ajuntament.
- 40 Nou escorxador.
- 41 Devesa carnífera (per a refecció del bestiar).
- 42 Millores del Palau de Belles Arts.
- 43 Pas subterrani del carril de Sarrià.

- 44 Coberta de la *zanja* del carrer d'Aragó.
- 45 Panteó de catalans il·lustres.
- 46 Noves ordinacions municipals.
- 47 Mapa de Catalunya.
- 48 Entrada principal del Cementiri de S. O.
- 49 Gran terrassa de Miramar.
- 50 Paviment de les Rambles.

Per a la realització de qualques d'aquestes coses s'han anomenat Comissions, Juntes i Ponències; s'han formulat Projectes, Memòries i Pressupostos; s'han tocat el bombo, la trompeta i els platerets; s'han fet subscripcions, captes i col·lectes; s'han tingut polèmiques, discussions i baralles; s'han exposat plànols, vistes i maquetes; s'ha parlat, escrit i dibuixat; s'han esbombat per la Premsa, per les trones i per les taules de cafè; s'han celebrat reunions, mítings i fins manifestacions públiques (amb banderes i tot); s'han espremut cervells, cors i butxaques; s'han gastat temps, saliva i diners; i a la fi... foc d'encenalls!

KIKU KAMAMILLA

Costumari Popular Barceloní

En Cisco s'ha retirat del negoci amb una fortuna tan sanejada que li ha permès comprar una finca valuada en molts mils durs, tenir gramòfon, carret, taula i servei paregut al d'una bona rectoria.

No és fàcil que En Cisco vingui a menys, sap que per a arribar on es troba va tenir de passar 22 anys al front del bar «La Alegria», del carrer d'Avinyó cridant arròs, platillos, galantejant als concurrents i fent un servei de cuina per a deixar satisfets a tots.

Era home que es portava l'oli, esplèndid coneixedor del negoci va fer del restaurant un rusc d'abelles d'entrants, sortints i mel que s'hi criava.

La cantarella diària d'En Cisco de «nois, ja ha sortit l'arròs», «i quin arròs, tot són talls», «aquest cuiner m'arruïna», feia que l'arròs s'evaporés així com l'estofat i el fricandó i vinga canviar pessetes i durs, i als 22 anys En Cisco va adonar-se que la balança de l'actiu pesava 5.000 quilos més que la del Passiu i va dir prou, traspasant el restaurant an En Pep.

En Pepet no és graciós com En Cisco ni té els acudits i rampells, però és «gatxopí»; a Mèxic va aprendre molta gramàtica parda i coneixedor de la picardia d'aquest continent i de l'altre s'ha fet home pràctic.

El barri del carrer d'Avinyó és de bullici i soroll, doncs En Pep comprèn que la cridòria del bar «La Alegria» és una màquina xucladora de moneda, però com que no posseeix els pulmons forts d'En Cisco, per a omplir el buit vol posar pianola, i la màquina rodarà contínuament, al rusc hi acudirán les abelles, l'amo de la pianola podrà en pocs anys retirar-se i en vindrà un altre i el restaurant respondrà sempre que se'l cariciï, lluint ufanós el seu nom, atraient a les «mondaines», empleats i flaquers i enviant als seus propietaris en un vagó de tercera a comprar finques de La Garriga a la plana de Vich.

P. ARENES

A una altíssima beutat

Sou una flor superba de beutat;
ulls de flor, llavis dolços i florits
que sols de veure'ls m'han encomanat
tots els neguits
i m'he sentit un flam embriagador,
de goig i de turment,
perquè és un dolç sofrir l'amor,
i l'amor i la vida són en vos bellament.
Són flors els vostres pits divins,
immaculats sota les robes fines.
Còm deuen ser rosats i fins
com dues celestials juguines!

Arràn de llavi us crema el bes
com mel puríssima invissible,
i la dolçor dels ulls què és
sinó l'amor que ens fibla?
I us penja l'arracada d'or,
sots la nit dels cabells, com una estrella,
Oh, si us hi degotés el cor
en la lluenta penjarella!

Jo us el prendria de seguit
i us acaronaria el rostre
i em sentiria esclatâ el pit
de sapiguer-vos meva i sapiguer-me vostre

SALVADOR PERARNAU

ENGRUNALL

El *Ciero* ha començat a remenar de nou l'afer del monument a Fortuny.

Parlem-ne.

A Barcelona hi ha un Comitè constituït encarregat d'alçar un artístic padró en memòria del genial pintor, fill de Reus; l'Ajuntament té assenyalat el lloc on deu ésser emplaçat; el bocet del monument està llest i acceptat; vàries entitats i corporacions han donat alguns cabals per a les obres; a les exposicions de pintures i escultures organitzades per l'amic *Ciervo* a Madrid i Barcelona per a arbitrar pessetes, es feren bastants diners; què manca, doncs, per a començar el monument?

Potser s'espera el plàcet dels *cubistes*.
No ho crec, perquè ja van de cap-caiguda.

Serà que no surten els comptes?

El simpàtic comte de Lavern té la paraula, com a president de la Comissió.

En *Fèlix Mestres* i En *Lluïset Masriera*, que són dos asos de la pintura catalana, estan donant els darrers tocs a la sala d'actes de la *Real Academia de Ciencias y Artes*.

En el seu dia parlarem d'aquesta obra de decoració, de la qual tenim les millors notícies.

Per ara, ens acontentem amb felicitar a l'Acadèmia per haver acordat la restauració i embelliment de la

formosa sala, i als artistes *Masriera* i *Mestres* per haver sigut encarregats de realitzar tan bona obra, la qual és de doldre no tingui molts imitadors a Barcelona.

*
**

Els artistes espanyols residents a París, publiquen una revista d'art titulada *Le Jardin de l'Infanta*, en la qual s'hi inscreixen bells articles i formosos gravats.

Segons sembla, a *Le Jardin de l'Infanta* hi talla el bacallà En *Frederic Beltrán Massés*, el pintor de les escenes galans i de les dones frívols i refinades.

De bona gana me n'aniria a donar un tomb per aquell jardí; ei, a la primavera o bé a la tardor, perquè ja diu l'adagi:

*Pel juliol
ni dona ni cargol.*

I tothom sap que els adagis són els *globulillos* de la ciència infusa.

*
**

El comte de *Belloc* ha sigut nomenat president de la Junta de Museus.

Al senyor comte de *Belloc* que sap el que són museus, perquè en té un a casa, li preguem faci els possibles per tal de que pugui obrir-se aviat al públic el *Museu d'Art Modern*, instal·lat al *Palau de Belles Arts*, la qual organització va començar quan *Judes* era fadrí i sa mare festejava.

En *Batlle* em sembla que el podria enterar per peces menudes de ço que passa a dintre dit palau.

No volem pas dir el *Batlle* de Barcelona, sinó l'*Estevet Batlle*, el qual ja està convertit en un *senyor Esteve* de tamany natural.

C. ARBÓ

*
**

La dama de l'amic és tan formosa
que com iman mon pensament atreu.
Ell, cansat del perfum d'aquesta rosa,
de l'escardot el goig cercarà arreu.

De nit la dama que aprop meu reposa
joiosa, acàs en mon amor sols creu,
ma pensa folla, batallant febrós
en somnis luxuriants a l'altra veu.

Qui sap si al bon amic també altra dama
li crema el cor amb xardorosa flama,
com la seva fa amb mi sens compassió!

Qui sap el seu desig on trist se'n vola!
A mi un pensar egoïsta m'aconsola:
Ell també s'avorreix mateix que jo.

FRANCESC VILÀ COSTA

ELS PLAERS DEL TURISME

—Freni, home, freni!...

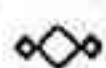

De la fàbrica de colorants, productes químics i perfumeria Jascinte Sala, hem rebut uns bonics ventalls per a ajudar-nos a passar la calor.

Ja ens convenien, ja!

No se sabia si convertir la Rambla en bulevard o deixar-la tal com estava. Per fi es va acordar això últim, deixar-la tal com estava, és a dir: convertida en unes muntanyes russes!

Ni als hotels es podrà viure tranquil ara! Fins als viatgers es farà pagar impost d'inquilinat. Nosaltres, francament, no compremem aquest afany per a la pesseta, sobretot ara que estem en època redemptora. Però, què en fan de les pessetes a l'Ajuntament?

Amb l'entrada de la calor tot se'n va parlant del *problema de la vivienda*, i de quina *vivienda* ens convé més per a la salut... però el cert és que una barraca et costa quaranta duros al mes i un quint pis doscents!

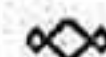
Ja et dic jo quel...

Ides les nenes extraviades no se'n sap res?

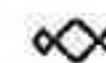
No se'n sap ni una paraula.

Potser s'han fos amb la calor!

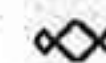

Sembla que en l'amnistia queden en llibertat L'Unamuno i En Soriano, que estaven desterrats a Canàries. A Canàries hi fa més calor que aquí, oi?

Els deuen haver donat la llibertat perquè no es torressin!

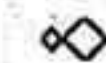

A Calatayud fan un concurs per a desagraviar la població de la suposta ofensa que li inferí En Feliu i Codina amb la seva obra *La Dolores*. Bé estan prou de broma a Calatayud!

L'altre dia, a la Plaça d'Espanya, els veterinaris municipals decomisaren siscents litres de mala llet.

Si que hi ha mala llet a Barcelona!

El governador de la província ha disposat que els llibres no venguin del dia 10 dels corrents en endavant, cap llibre que no sia passat abans per la censura del govern civil.

Ja m'agradarà veure el dia que es reuneixin tres o quatre cents exemplars d'una obra nova, presentats per altres tants venedors de llibres, què dirà el censor governatiu?

A mi em sembla que només canviant una paraula la cosa estaria arreglada, és a dir: substituint la paraula *llibre* per la d'*editor*.

I encara millor si es deixés els llibres en pau.

Són tan respectables els llibres!

F. P. C.: Es excessivament inflamable. I ja comprendrà que amb aquesta calor ens convé una cosa més fresqueta!—Ll. B. i V.: No és prou correcte de forma.—J. C.: No hi vàrem caure, la veritat. I és que un no pot estar en tot!—*Quixot*: Encara segueixes escrivint? Millor, home! Dels versos te'n publicaré un.—J. P. i F.: Li agraïm la bona voluntat, però ja ho sap que per a escriure es necessiten certs coneixements de gramàtica, com són la sintaxis, l'ortografia, etcètera, etc.—F. D.: La dedicatòria, malgrat estimar-li molt, la va suprimir el mateix interessat per no voler que en un periòdic confeccionat per ell pogués semblar que es dona bombos a si mateix. En quant als seus articles, els enviem a les caixes sense llegir-los: tanta és la confiança. Aquest que ens envia també anirà. Perdonats?—M. M. P.: Ho sentim molt, però no farem res.—*Una sabatera de Valls*: No ens hi dediquem an aquest gènere.—L. F.: Allò del *tresillo* no ens va.—F. G. Sí, senyor, es publicarà. Ja ho crec que es publicarà. Els versos a que es refereix i tot lo que enviï es publicarà... si ho vol la censura.—J. M.: Anirà.—P. P.: Massa vulgar i massa terrorífic.—*Abenin*: Arreglats, aniran els pensaments. Els versos, no.—P. B. M.: No, senyor.—P. A.: Sí, anirà, però vostè, quan vol, ho fa millor.—Ll. J. V.: No farem res.—Aguileta: Anirà a l'Almanac com desitja.

Impremta «La Campana» i «L'Esquella» :: Olm, 8.—Barcelon

Obra nova

Bateig per necessitat

Amb un apèndix referent a l'avortament provoat i les pràctiques oposades a : : : la concepció : : :

Coneixements indispensables als metges llevadores i pares de família, acoblats per

P. NUBIOLA

CATEDRATIC D'OBSTETRÍCIA

Preu: Una pesseta

Aquest número ha passat per la prèvia
censura militar

LA RADIOTELEFONÍA VULGARIZADA

Descripción clara y sencilla, sin tecnicismos científicos, de la construcción de aparatos

POR J. J. ESCANCIANO (DEL RADIO CLUB)

Un tomo 16.º Ptas. 2

SINGLOTS POETICS D'EN FREDERIC SOLER "SERAFI PITARRA"

LA BUTIFARRA DE LA LLIBERTAT	original 1 acte	LO PUNT DE LAS DONAS	joguina 2 >
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA.	paròdia 2 >	L'ÚLTIM TRENALÓS	original
LO CANTADOR	> 2 >	L'AFRICANA, paròdia d'aquesta	
LO CASTELL DELS TRES DRAGONS	original 2 >	magnífica òpera	
¡COSAS DEL ONCLE!	> 1 >	GRA Y PALLA, paper per a matar ra-	
OUS DEL DIA	paròdia 2 >	tos, col·lecció de poesias	
LAS PÍLDORAS DE HOLLOWAY	original 1 >	LO BOIG DE LAS CAMPANILLAS	joguina 1 acte
SI US PLAU PER FORSA	> 2 >	IL PROFETA, paròdia d'aquesta	
UN MERCAT DE CALAF	original 2 >	magnífica òpera	
UN BARRET DE RIALLAS.	> 1 >	FAUST, paròdia d'aquesta magnífica	
LA VENJANSA DE LA TANA.	paròdia 1 >	òpera	
LA VAQUERA DE LA PIGA ROSSA	> 2 >	LICEISTAS Y CRUZADOS.	original 2 >
LAS CARABASSAS DE MONTROIG	original 2 >	LOS HÉROES Y LAS GRANDESAS	> 2 >
EN JOAN DONETA	> 1 >	LA MORT DE LA PALOMA	

Les 24 obres enquadrades amb una coberta de tela anglesa i tirat a varies tintes el retrat de l'autor. Ptes. 20

OBRA NOVA

Maria Vergé

CLARORS MATINALS

POESIES

PESETES 3

OBRA NOVA

Joan Draper (Blai)

ANOTACIONS

DIETARI D'UN NEDADOR

PESETES 3

Nueva edición

Libro indispensable a los veraneantes

MEDICINA

: CASERA :

Remedios que curan

Tratamientos sencillos y curas fáciles para toda clase de accidentes y pequeñas enfermedades

PRECIO: DOS PTAS.

Demá

La Campana de Gràcia

Publicarà una interessant vista de **LA VALL D'ARAN**

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls estorguen rebuixes.

LLEGINT EL DIARI

—Ai, ai, ail